

Mehmet Niyazi'nin *Varolmak Kavgası* Adlı Eserinde Eğitim Vurgusu
Emphasis On Education In Mehmet Niyazi's Work Called The Fight To Exist

DOI: 10.38155/ksbd.1375283

Araştırma Makalesi /
Research Article

Makale Geliş Tarihi /
Article Arrival Date
13.10.2023

Makale Kabul Tarihi /
Article Accepted Date
28.02.2024

Makale Yayın Tarihi /
Article Publication Date
30.06.2024

**KARADENİZ SOSYAL
BİLİMLER DERGİSİ**

Selma ÇELİK
Öğretmen/MEB
elik.selma2016@vandex.com.tr
ORCID: 0000-0002-3886-1338

Etik Kurul Beyanı: Bu çalışmada, anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşım bulunmadığından etik kurul onayı gerekmemektedir.

Öz

Tarihçi, düşünür, yazar Mehmet Niyazi, Türk edebiyatında romancı kimliğiyle ön plana çıkmıştır. Eserlerinde toplumsal faydacı konuları işlemeyi tercih eden yazarın, aynı çerçevedeki *Var Olmak Kavgası* (1970) adlı romanında imam hatip mezunu, ahlaklı bir gencin öğretmen olma ideali ve bu ideal çevresinde yaşadığı olaylar üzerinden Türkiye'nin birçok problemlerine değindiği görülür. Bireylerin sosyal, kültürel, dinî, millî değerlerinin yanında gelenek ve göreneklerine sahip çıkarak ilim yolunda kendilerini geliştirmesi gerektiğine inanan sanatçı, romanda idealize bir tip olarak çizdiği Murat'ın yaşadığı olaylar üzerinden dini, devleti, vatani ve milleti sevmenin, bu kutsal değerlere sahip çıkmanın önemi üzerinde durur. Romanda Anadolu'nun en ücra köşesinde yaşayan çocukların hepsinin eğitim alması için aydınların elindeki bütün imkânları kullanması gerektiğine vurgu yapan yazar, çocukların milletine bağlı, tarih şuuruna sahip gençler olarak yetiştirmeleri konusunda aydınlara önemli telkinlerde bulunur ve eğitim alabilmeyi insan hakları çerçevesinde değerlendirir. Toplumların insani değerlerini kaybetmeden onlara hak ettikleri değerin verilmesini ve bu vatanın her evladının eşit şartlarda hayat yarışında boy göstermelerini isteyen sanatçı, bunda başarılı olunduğu zaman millet olarak hem çağdaşlaşacağımızı hem de kendimizi unutmayacağımızı belirtir. Yazar, kendi tarihine ve kültürüne sahip çıkan milletlerin her zaman güçlü bir şekilde ayakta kalabilmesinin eğitim ile mümkün olacağına inanır.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Niyazi, Eğitim, Çağdaşlaşma, Tarih, Kültür.

Abstract

Historian, thinker and writer Mehmet Niyazi came to the fore as a novelist in Turkish literature. It is seen that the author, who prefers to deal with social utilitarian subjects in his works, touches upon many problems of Turkey in his novel called *Varolmak Kavgası* (1970), which is within the same framework, through the ideal of a moral young man who is an imam-hatip graduate, to become a teacher and the events he experiences around this ideal. The artist, who believes that individuals should improve themselves on the path of knowledge by protecting their traditions and customs as well as their social, cultural, religious and national values, explains the importance of loving religion, state, homeland and nation and protecting these sacred values through the events experienced by Murat, whom he draws as an idealized type in the novel. stands on it. In the novel, the author emphasizes that intellectuals should use all the opportunities they have to ensure that all children living in the remotest corners of Anatolia receive education. He makes important suggestions to intellectuals about raising children as young people who are loyal to their nation and have historical awareness, and evaluates the ability to receive education within the framework of human rights. The artist, who wants societies to be given the value they deserve without losing their human values and for every child of this country to compete in the race of life under equal conditions, states that when this is achieved, we will both modernize as a nation and not forget ourselves. The author believes that the strong survival of nations that protect their own history and culture will always be possible through education.

Key Words: Mehmet Niyazi, Education, Modernization, History, Culture.

Giriş

Eğitimin romanda tema hâline gelmesi, Millî Edebiyat hareketiyle yaşıt sayılabilir. Halide Edib'in *Yeni Turan*'ında (1912) eğitim en önemli mesele olmakla birlikte doğrudan tema değildir. Millî Mücadele'nin başarıyla sonuçlanması ile birlikte Anadolu'yu ve Anadolu insanını yakından tanımak, tanıtmak düşüncesi edebiyatta ilgi görmeye başlamıştır. Eserlerinde Anadolu ve Anadolu insanının problemlerini İstanbul'dan seyrederek değil bizzat gezip görerek anlatmaya başlayan sanatçılar, bir taraftan geçmişle hesaplaşırken diğer taraftan iyimser bir bakış ile tabiat, yoksulluk ve cehaletle mücadele etmişlerdir. Bu yıllarda eğitim ve öğretmen konusu da birçok romana konu edilmiştir. En duygusal romanlarında dahi insanın ve hayatın bir kesitini ortaya çıkaran Reşat Nuri Güntekin'in, *Çalıkuşu* (1922) romanında Kuşadası Mektebi'ne öğretmen olarak giden Feride, hayatın güzelliğini eğitimcilikte bulur. Kendi insanına hizmet etmeyi tercih eden Feride, idealleri uğruna hayatın güzelliklerinden vazgeçmiştir. Yazar, Feride aracılığı ile nesiller boyu öğretmenlik mesleğini yücelterek özellikle genç kızlara örnek olmuş, onlara bir mefkûre aşılamaştır. Bu anlayış az çok değişikliklerle R. Nuri'nin *Yeşil Gece*, Halide Edib'in *Vurun Kahpeye* (1926), Ethem İzzet Benice'nin *On Yılın Romani* (1933) gibi eserlerle günümüze kadar devam etmiştir.

1960'lı yıllarda Mehmet Niyazi; millî ve dinî duyarlılıkla tarih şuuru, medeniyet çatışması, vatan, eğitim, köy hayatı gibi temaları eserlerinde büyük bir hassasiyetle işlemiştir. Yazarın özellikle millet, milliyetçilik, Türk milliyetçiliği, bağımsızlık, tarih şuuru gibi konularının ön plana çıktığı romanlarında öncelikle eğitim problemi ve çağdaşlaşma üzerinde durduğu görülür. Eğitimin ihmal edilmemesi gerektiğini vurgulayan M. Niyazi, millî duyguların yeni yetişen nesillere aşılabilmesi için eğitimde millî anlayışa ve ilmî disiplinin gerekliliğine inanır. Hayatını kütüphanelerde okuma ve araştırmaya adanmış; felsefe, hukuk, tarih, edebiyat gibi ilmî disiplinlerde ileri seviyede bilgi sahibi olan (Dinç, 2014; Bahçeci, 2010; Çelik Öztaş, 2003) M. Niyazi, nesillerin şekillenmesinde roman türünün daha etkili olduğu kanaatindedir. Bu sebeple *Varolmak Kavgası* adlı romanında çağdaş medeniyet seviyesine ulaşmak için millî kimliğimizden, dinî ve millî değerlerimizden taviz vermeden Türk toplumunu yeniden inşa edecek nesiller yetiştirmek için Anadolu'dan başlamak gerektiğini vurgular. Eserde aydınlara bu konuda önemli sorumluluk yükleyen yazar, Türk toplumunu yeniden inşa edecek kişilere bir Anadolu çocuğu olan ve "var olmak" için çaba gösteren Murat karakteri üzerinden çeşitli mesajlar verir.

Dava Adamı Olarak Murat Öğretmen

Mehmet Niyazi Özdemir, *Varolmak Kavgası* (1970) adlı eserinde roman karakteri Murat'ın imam hatipten mezun olduktan sonra öğretmen olmak için İslam Enstitüsüne gitmeyi tercih etmesi ile birlikte karşılaştığı sorunlar ve bu sorunlar üzerinden Türkiye'nin birçok problemi üzerine dikkat çekmektedir.

Murat öğretmeni yaşadığı zorluklar karşısında topluma faydalı olabilme mefkûresinden asla vazgeçirmeyen yazar, romanda Türk İslam kültürü ile yetişmiş, idealist, kendisini topluma adayan Murat öğretmen karakteri ile Anadolu halkını içinde bulunduğu “karanlıktan kurtaracak” çıkaracak aydın tipini örneklemiştir. Yazar, geleceğin Türkiye'sinin ilim sahibi insanların emekleriyle yükseleceği kanısını Hz. Muhammed'in “*kadın, erkek her Müslüman'a ilim farzdır. İlim bulunduğu yerde Müslümanlık vardır, ilim bulunmayan yerde yoktur.*”¹ (Mehmed Niyazi, 2021: 194) hadisi ile güçlendirir. İnançlı bir insan olan M. Niyazi; bu özelliğini, ilim yolunda ilerlemek için büyük çaba gösteren, Anadolu'nun en ücra köşesine giderek oradaki insanları hem dinî hem de ilmi açıdan aydınlatmaya çalışan ideal öğretmen Murat karakteri ile yansıtır.

Romanda eşini sıtma hastalığından kaybetmiş, genç yaşta dul kalan Fadime Bacı, ilkokulu bitiren on bir yaşındaki oğlu Murat'ı, eşi Yusuf'un vasiyeti üzerine okutmaya karar verir. Türk kültüründe millî kimliğimizin ayırt edici özelliklerinden biri olan helali dışındaki bütün kadınlar, içselleşmiş bir sahiplenme bilinci ile “bacı” ya da “ana” olarak görülür. Bunun yanında Anadolu Selçukluları devrinde kadınları organize etmek amacıyla kurulan Bâciyân-ı Rûm teşkilatı da savaşa giden erkeklerden boş kalan yerleri koruma görevini üstlenerek Anadolu'nun Türkleşmesinde ve İslamlaşmasında önemli rol oynamıştır. Bu sebeple Türk kültüründe “bacı” unvanı önemli bir yere sahiptir. Mehmet Niyazi de Türk kadınının evine, çocuklarına ve eşine bağlılığı ifade eden “bacı” lakabını sembolik dilin çağrışım olanaklarından yararlanarak Fadime ismine bilinçli olarak eklemiştir (Kısa, 2020: 28). Romanda eşi öldükten sonra evine ocağına sahip çıkarak kimseye muhtaç olmadan tarlasından gelenle geçinmeye çalışan Fadime Bacı, Murat'ı Türk İslam kültür ve ahlâkına göre yetiştirir. Oğlunu okula göndermek için bir çift öküzünü kasabaya götürerek satan Fadime Bacı, avukat Lütfü Efendi'nin yardımı ile Murat'ı İstanbul'daki imam hatip okuluna gönderir.

---

¹ “İlim öğrenmek kadın-erkek her Müslümana farzdır.” İbn Mace, Mukaddime, s.17. [Sünen-i İbn Mace (Arapça: سنن ابن ماجه). Ehl-i sünnet hadis yazımında güvenilir kabul edilen altı kitaptan (Kütüb-i sitte) biridir. Yazarı, İbn Mace olarak anılan el-Hafız Ebu Abdullah Muhammed bin Yezid'dir.]

Okulun ilk günü eğitim-öğretim döneminin açılış töreni yapılır. İlk konuşmayı okul müdürü yapar. Okul müdürü konuşmasında “*ilmin, irfanın örsünde dövülerek*” (Mehmed Niyazi 2021: 25) yetişen öğrencilerin, büyük mücadelelerin hazırlıklarını okulda yapacaklarını söyler. Öğrencilere, Anadolu insanının cehaletten kurtulması için yurdun ücra köşelerinde görev yapan aydın insanların arasına katılacaklarını belirten müdürün, “*büyük zorluklara göğüs gererek, yığınların iniltisini dindirecek kaç kişi varsınız? Birbirinizi feda etmeyin, kendinizi feda edin. Karanlıklar ışığınızda boğulsun.*” (Mehmed Niyazi, 2021: 25) ifadeleri on bir yaşındaki Murat’ı oldukça etkiler. Yarı hüznü yarı heyecanlı bir şekilde okul müdürünün “*Anadolom!.. Bu günün karanlıklar diyarı... Nimetleriyle büyüydük; ne yazık ki sana bir şey veremedik. Açlar, yoksullar memleketi... Karşımda sıklaşmış safi görerek ülkem sana cesaretle haykırıyorum; ölmeyeceksin! Büyüyeceksin! Bağrından fışkıracak Mevlana’lar, Yunuslar insanlığa gene yol gösterecekler.*” (Mehmed Niyazi, 2021: 26) sözleri öğrencilere okula niçin geldiklerini idrak etmeleri üzerine verilen ilk derstir. Yazar anlatıcı, romanda okulun açıldığı ilk gün okul müdürünün eğitim ve eğitim kurumunun önemi ile ilgili yaptığı konuşmayla gençlerin hangi amaçlar doğrultusunda mücadele etmesi gerektiğine dikkat çeker.

Öğrenciler içeri girdikten sonra ilk ders zili çalar. Murat’ın dersine ilk giren kişi Emin öğretmendir. Mezun olduğu okulda öğretmen olarak göreve başlayan Emin öğretmen, sınıftaki öğrencilerine kendisinin okula alışma sürecini anlatır, onlara içinde buldukları korku ve endişelerin yersiz olduğunu söyleyerek öğrencileri rahatlatmaya çalışır. Emin öğretmenin, yemek vakti gelince Murat’ı, yazarın kendi ismi ve karakteri ile özdeşleşen son sınıf öğrencisi Mehmet ağabeye emanet etmesi ise tesadüf değildir. Çünkü Mehmet, okuldaki öğrencilere her konuda yardımcı olarak onlara tam bir ağabeylik yapar. Örneğin Mehmet’in, Murat ve diğer çocuklara zengin fakir demeden insanların aynı sofralarda yer aldığı, hayatı paylaşmanın tadına varıldığı ramazan ayının güzelliğinden söz etmesi, ezan sesi duyulduğunda “*Peygamber efendimizin müezzini*” (Mehmed Niyazi, 2021: 41) ezanı ilk okuyan Bilal-i Habeşi hazretlerini anması, bayram günü çocukları büyük şair Mehmet Akif’in mezarına götürmesi Türk İslam kültürünü kavratmaya ve öğrencilerde tarih şuuru uyandırmaya yöneliktir. Böyle bir ortamda duygu ve düşünce dünyası şekillenmeye başlayan Murat, birinci sınıfa okulun iftihar tablosuna geçerek bitirir.

Yaz tatilini geçirmek üzere köyüne dönen Murat, sabahleyin köyün çevresini gezmeye çıkar. Okulun önünde ilkokul öğretmeni Hamza Bayur ile karşılaşır. Romanda Fadime Bacı’yı Murat’ı nasıl okutacağı konusunda yönlendiren ve Murat’ın İstanbul’daki imam hatip okuluna gönderilmesine aracı olan kişi Hamza öğretmendir. Romanda çok sık görülmesi de Hamza

öğretmen, Murat'ın idealist öğretmen kimliğinin pekişmesinde, hayat yolculuğunu bu idealizm üzerine kurmasında kahramana örnek olmuştur. Murat'ı görünce öğretmenliğin ne kadar kutsal bir meslek olduğunu daha iyi anladığını ifade eden Hamza öğretmen, “*madde ve manayı mezacetmek üzere...*” (Mehmed Niyazi, 2021: 49) kurulan imam hatiplerde, öğretmenlerin iyi öğrenciler yetiştirme ideali taşıdığını belirtir. “*Aslında bizde madde ve mana ayrılmaz ya. Ama model aldığımız ülkelerde yapıldığı için aynı tasnifi biz de kullanıyoruz.*” (Mehmed Niyazi, 2021: 49) ifadeleri üzerinden eğitimin niteliğine dikkat çeken yazar, Hamza öğretmenin düşünceleri ile imam hatip okullarında dinî eğitim yanında bilimsel eğitime de önem verildiği üzerinde durur.

Murat, sonbaharda okulların açılması üzerine İstanbul'a geri döner. Emin öğretmen, geleceğin Türkiye'sinin bilgili insanların ülkesi olacağı için öğrencilerine boş vakitlerinde her türden yayını okumalarını tavsiye eder. Okuyan bilgili insanların çoğalması ile birlikte “*imansızlığı ilim sanan beyinsizler[in], ilme gözlerini kapamış hurafeciler[in] silinip gidece[ğini]*” (Mehmed Niyazi, 2021: 52) ifade eden Emin öğretmen, Kur'an-ı Kerim'in çeşitli ayetlerinde, hadislerde ilmin emredildiğini verdiği örneklerle açıklar. İlim öğrenen kişilerin dine sırtını çevirmemesi gerektiğini belirterek İslam'ın zaten ilim tahsilini emrettiğine dikkat çeken Emin öğretmenin konuşmasından, Murat çok etkilenir. Tatil günlerinde öğretmenin tavsiye ettiği kitapları, dergileri okumaya başlayan Murat'ın “*Emin öğretmen ne demişti? Yarınki Türkiye bilgili, imanlı insanların emekleriyle yükselmeyecek miydi?*” (Mehmed Niyazi, 2021: 53) düşünceleri ile yazar anlatıcı, idealize tip olarak çizdiği roman karakterinin geleceğe bakışını yorumlamıştır. “*Tepeköy'ün sıcak ve soğğunun kavurduğu Murad silinmiş, İmam Hatip okulunun havasında göğeren Murat'ın, ... öğrenim yılının ilk gününden son gününe kadarki süreye kendisi düzenlemişçesine hakim [olması]. İlk haftanın başlayışı, ilk çekingenliklerini...*” (Mehmed Niyazi, 2021: 54) yitirdiğini ifade eden anlatıcı, imam hatiplerde yetişen gençlerin zihinsel gelişimine dikkat çeker. Okuldaki eğitimin yanı sıra sosyal yaşantıda da kişilerin kendilerini geliştirmesi gerektiği üzerinde duran yazar, “Gazali, Mevlana, Yunus, Descartes” (Mehmed Niyazi, 2021: 55) gibi düşünce ve sanat adamlarının kaynaklarından yararlanan bireylerin, yaşadıkları çağlarda karanlık ve gürültüden uzak olduğunu anlatır. Çünkü yazara göre bu gibi seçkin düşünce ve sanat adamları, yaşadığı çağlarda yaptıkları çalışmalar ile medeniyetlerin ilmî, dinî, kültürel, sosyal vb. gibi konularda gelişimine katkıda bulunarak insanlığa faydalı olmuştur.

Çocuk yaşta geldikleri imam hatip okulundan aldıkları yedi yıllık eğitim ile kişiliğini bulduğunu ifade eden Murat, İslam Enstitüsüne gitmeye karar verir. Öğretmen olmayı tercih

etmekle çileli bir hayat seçtiğinin farkında olan Murat, Seyit'in illa ki öğretmen mi olmayı istiyorsun sorusu üzerine *“daha paralı, çekici meslekler bulunabilir ancak günümüzün en hayırlı işi öğretmen olmak, yeni nesiller yetiştirmenin”* (Mehmed Niyazi, 2021: 59) daha önemli olduğunu *“ancak bu yolla milletimizin yeni bir uygarlık dönemine”* (Mehmed Niyazi, 2021: 59) girebileceğini ifade eder. Milletlerin dünya uygarlığına katkıda bulunduğu sürece yaşadığını, bu sebeple *“varlığımızı gün ışığına çıkarabilmemiz için değerlerimize ”* (Mehmed Niyazi, 2021: 59) sahip çıkarak bilinçli öğrenciler yetiştirmek istediğini belirten Murat, *“idealist, günlük yaşantıya sırt dönmüş insan demektir. Genellikle yalnızdır. Bir şey beklemeden, kimsenin görmediği yerlerde elinden gelen hizmeti yapandır. Uygarlıklar ülkülere gönül verenlerin malıdır; yığınlar ise onlardan yararlanırlar. Toplumda mevkiimiz olmazmış! Olsa ne olur, olmasa ne olur?”* (Mehmed Niyazi, 2021: 59) sözleri ile idealist öğretmen olmayı her şeyin üstünde görür.

Enstitü sınavlarına çok iyi hazırlanan Murat, sınavda başarılı olur ancak parasızlıktan dolayı enstitüdeki derslerine başlayamaz. Emin öğretmeninden Soğana'daki mescidin imamlık görevini devralarak ihtiyaçlarını karşılayacağı bir işe ve barınabileceği küçük bir eve kavuşan Murat, arkadaşları ile cumartesi günleri evde toplantılar yapar. Farklı fakültelerde eğitim gören Zaptiye Ahmet, Aslan, Vehbi, Seyit, Ali, Yusuf ile gece geç saatlere kadar fikir alışverişinde bulunurlar. Enstitü yılları böyle bir ortamda geçen Murat, enstitüden mezun olduktan sonra *“her şeye ruh veren insandır; ona eğilmeliyiz”* (Mehmed Niyazi, 2021: 78) niyetiyle öğretmen olur. Konya'da imam hatip okuluna meslek dersi öğretmeni olarak atanan Murat, ilk derste Emin öğretmen gibi öğrencilere dinî ve ahlaki öğütler verir, derse nasıl hazırlanacakları konusunda yol gösterir. Öğrencilerine öğrenmeyi angarya olarak görmemelerini, bilgisiz hiçbir yere varılamayacağını, sayısız ayet ve hadiste bilgi sahiplerinin boşuna övülmediğini anlatan Murat öğretmen, maddi anlamda kalkınma sağlayabilmek için *“bilgi, sermaye ve ahlaklı pratisyen”* (Mehmed Niyazi, 2021: 88) gibi prensiplere sahip olmanın önemini açıklar. Murat, çocuklara her şeyin temeli olan bilginin önemini tıpkı Kutadgu Bilig'de olduğu gibi örneklerle kavratmaya çalışır. Toplumun en büyük sorununun bilgisizlik, hurafe ve gaflet olduğunu ifade eden Murat, millî ve manevî değerlere sahip modern öğrenciler yetiştirmeyi arzu eder. Öğrencilerinin diplomalı cahil olmasını istemeyen Murat öğretmen, *“diplomalı cahiller[in] okuryazar olamayandan daha büyük problem”* (Mehmed Niyazi, 2021: 93) olduğu için onların tahmin edilenden daha çok topluma zarar verdiğine inanır. Öğrencilerini imam hatip dergisine abone ettiği gerekçesi ile kendisini teftişe gelen müfettiş tarafından bakanlığa şikâyet edilen Murat öğretmen, bakanlık emri ile açığa alınır.

Bir süre iş arayan Murat, Danıştay'a açtığı davanın sonuçlanmasını beklemeden Selimiye ilçe kaymakamı Aslan'ın, Damlapınar köyü için yaptığı imamlık teklifini kabul eder. Roman kahramanı Murat'ı Damlapınar köyüne gönderen M. Niyazi, burada iki yıl askerlik yapmıştır. Askerliği boyunca tanık olduğu olayları, köyün problemlerine çözüm önerilerini Murat'ın görüşleriyle anlatır. Köyde çağın bütün olanaklarından yoksun olan halkın ahır gibi evlerde pislik, sefillik içinde yaşadığını gören Murat, bir an buradan çekip gitmeyi düşünür ancak o insanları kaderlerine bırakıp gitmeyi idealleri ile bağdaştıramaz (Koluçolak, 2007: 11). Murat Hoca, başarının sırrının insanları yüreklerinden yakalayarak onlarla kurulacak köklü ilişkilerde yattığını düşünür ve işe önce yıkık camiyi tamir etmekle başlar. Köylülerin yardımı ile yıkık camiyi kısa sürede kullanılır hale getiren Murat Hoca, köydeki erkeklerin yavaş yavaş camiye gelmesini de sağlar. Bir sabah kendisini rehber edinen İhtiyarın, namaza gelmediğini görünce namazdan sonra onu ziyarete giden Murat, dönüşte okulun öğretmeni Gafur Bey'le karşılaşır. Okulun ahır gibi yerden ibaret olduğunu gören Murat, köy halkı ile birlikte okul yapabileceklerini söylediği zaman Gafur öğretmen, kanun tehdidi ile kırk iki öğrenciyi zor toplayabildiğini açıklar. Murat, romanda her geçen gün köylünün ruhuna sinmiş marazi alışkanlıkları onlara gösterdiği ilgi ile yok ederek camideki cemaatini artırır. Hatta ona karşı ön yargılı davranan Gafur öğretmen de cemaatin arasına katılır. Murat Hoca, köy halkını cehaletten kurtarmak için yaptığı çalışmalar, verdiği sohbetler ile köy halkının ön yargılarını yok eder. Murat Hoca ile Gafur öğretmenin memleket meselelerini tartışırken köylünün, onları ilgi ile dinlemesi ise bunun göstergesidir.

Kısa zamanda Damlapınar köyüne alışan Murat Hoca, Zaptiye Ahmet ve diğer arkadaşlarının İstanbul'a gel ısrarını reddetmiş ve ülküsü uğruna Damlapınar'da kalmayı tercih etmiştir. Köyde birçok şeyin değişmesine öncü olan Murat, köy halkını bilgilendirmek için ramazan ayı boyunca teravihten sonra odasında verdiği sohbetlerde İslam tarihinden söz eder. Bayram günü camide kılınan namazın ardından cemaate Hz. Muhammed'in "*âlimin uykusu cahilin ibadetinden üstündür. Dünyayı isteyen ilme sarılsın. Ahireti isteyen ilme sarılsın. Hem dünyayı, hem ahireti isteyen ilme sarılsın*" (Mehmed Niyazi, 2021: 173) hadisinden yola çıkarak dinî söylemlerle köylüyü okul yapmaya ikna eden Murat Hoca, köy halkı ile birlikte kısa sürede okul inşaatını tamamlar. Köyden ayrılmadan önce geride modernleşme meselesini kökünden kavramış, köylüye yol gösterecek kişiler bırakmak isteyen Murat, bu amaçla Burhan ile İhtiyar'ın torunu Mustafa'nın İstanbul'da imam hatibe kabul edilmelerini sağlar.

Romanda konuşmaları ile etrafındakilere ne kadar kültürlü, ufkunun ne kadar geniş olduğunu gösteren Murat Hoca, cami yapımından sonra okul yapımında da köylüye öncü olur

ancak Gafur öğretmenin cami hocası ön yargısını tam olarak yıkamaz. Çünkü ona göre cami hocası yobaz, ilimden haberi olmayan, hurafelerle dini öğreten kişidir. Murat Hoca'dan önce köye gelen Gafur; köylünün hatalarını, cahilliğini kabullenmiş, onları bir aydın sorumluluğu ile eğitmek için uğraşmamıştır. Murat Hoca'nın köylü ile olan insani ilişkisi, her gün köylü için yaptığı fedakârlıklar, köylüyü ilim yolunda aydınlatması neticesi okul zamanı gelince Gafur öğretmen, kanun zoru ile öğrenci toplamak zorunda kalmamıştır.

Cuma hutbesini insan sevgisi ve ilme ayıran Murat Hoca, Hz. Muhammed'in "*kadın erkek her Müslümana ilim farzdır*" (Mehmed Niyazi, 2021: 194) hadisinden hareketle kadın ve erkeğin eğitimi ile matematik, fizik, kimya, tıp vs. gibi ilimleri öğrenmenin önemi üzerinde durur. Bir akşam odasında kişinin mutluluğu ve topluma karşı görevleri konusunda sohbet veren Murat'ı, köye vergi toplamaya gelen tahsildar da dinleyenler arasındadır. Murat'ın cami dışında bir de odada sohbet vermesini kanuna aykırı olduğunu söyleyen tahsildar, memleketin yobaz din hocaları yüzünden geri gittiğini savunur. "*Çok daha dindar olduğumuz dönemlerde dünyanın hafızasından silinmeyecek uygarlıklar*" (Mehmed Niyazi, 2021: 197) kurduklarını ifade eden Murat, Kur'an ve hadis ışığında hüküm verdiğini zira buna aykırı hüküm veren hocaların yaptığını İslamiyet'e mal etmenin yanlış olduğunu söyleyerek çağın beraberinde getirdiği insanlık için faydalı yeniliklere dinin engel olmadığını anlatır. Tahsildar, Murat'ın köyde yaptığı yenilikleri görmezden gelir ve Murat hakkında gericilik yaptığı iddiası ile jandarmaya şikâyetle bulunur. Her zamanki gibi bir akşam sohbet verdiği sırada jandarmalar tarafından evi basılan Murat Hoca, ilçeye kadar soğukta yürüyerek götürülür. Damlapınar köyü hocasının Kur'an-ı Kerim ve Voltaire, Dostoyevski, Jaspers, Gabriel Marcel, Sartre, Camus, Gazali gibi yazarlara ait kitapları bulundurması suç unsuru sayılmıştır. Kitaplar arasında Peyami Safa'nın *Yalnızız* adlı romanı ile Necip Fazıl'ın *Çile* adlı şiir kitabı da bulunmaktadır. Bu kitaplar ile yazar anlatıcı, roman kahramanın "çileli" ancak bir o kadar da bu "kutsal" mücadelede yalnız olduğunu işaret eder. Murat'ın kitap listesine bakıldığında yazarın ruh dünyasının şekillenmesinde etkili olan düşünür, şair ve yazarlara ait kitaplar olduğu görülür.

Romanda Murat, başına gelen bu durumu soğukkanlılıkla karşılamış, hapishanede de idealist kimliği ile herkese örnek olmaya çalışarak koğuşundaki mahkûmlara din, ahlak, hak, adalet vb. konularda sürekli bir şeyler öğretmeye çalışır. Koğuş arkadaşı Selim'in "hidayete ermesine" aracı olan Murat Hoca, ömrünün sonuna kadar millî ve manevî değerlerle kişiliğini, kimliğini inşa etmiş kişilerin, insanlığın kurtuluşu için zor şartlara aldırmadan mücadeleden vazgeçmediğinin göstergesidir. Murat Hoca'nın, kendisini ziyarete gelen Gafur öğretmene ve köylülere köydeki eksiklikleri tamamlama işini devretmesi, aydının nerede olursa olsun halkına

karşı sorumluluk duygusunu unutmaması gerektiğine işaret eder. Anadolu'nun kırsal kesiminde yaşayan insanların, başına gelen her felaketin altında cehaletin olduğunu düşünen Murat Hoca, Gafur öğretmene köylünün toprağını kolay sürerek üretimini artırması ve kışın öküzlerin masrafından kurtulması için yardımlaşma ile köye bir traktör alınmasını önerir. Murat'ın, Gafur öğretmene her yıl Damlapınar köyü ya da civar köylerden bir çocuk okutma görevini vermesi ise cehaleti yenecek silahın eğitim olduğunu gösterir.

Modernleşme Aracı Olarak İmam Hatipler

Almanya'da yazdığı ilk romanı *Varolmak Kavgası* adlı eserinde toplumcu, ahlakçı tavrı ile dikkat çeken Mehmet Niyazi, eserin yazılma hikâyesini şu şekilde anlatır:

İmam-Hatipliler ilgimi çekmişti. Onların hakir görülmeleri üzerine bir roman yazılmalı ve idealistlikleri ve farklılıkları anlatılmalıydı. Bunun için kamuoyunda tanınan bir yazarla anlaştık. Ötüken Yayınları adına telif ücreti olarak ilk taksiti verdik. Uzun zaman bekledik ancak herhangi bir gelişme olmayınca iş başa düştü ve romanı ben yazmış oldum. (Dinç, 2014: 58-59).

Sanatçı için inançlı olmak, başkalarına karşı sevgi duymak, özü sözü bir insan olmak, mütevazı bir hayat anlayışına sahip olmak, ahlakın temel prensipleridir. M. Niyazi, bu prensipleri romanda İslam Enstitüsünü bitirmiş Murat öğretmenin şahsında okura vermeye çalışır.

Romannın Üçüncü Bölümünde polisler, eylem yapan kişileri rastgele toplayıp emniyete getirir. Bunların içinde Murat ve Zaptiye Ahmet de vardır. Emniyet müdürü Celal Bey'in sorguladığı kişilere ön yargılı davranarak ağır hakaretler etmesine çok sinirlenen Zaptiye Ahmet, "...yıllardır susuyoruz. Varlığınızı tehditten başka bir şey ile duyuramaz mısınız?" (Mehmed Niyazi, 2021: 73) sözleri ile insanlar üzerindeki siyasi baskıyı ve Celal Bey'i gücünü makamından aldığı için eleştirir. Bu eleştiriye çok sinirlenen Celal Bey, "sizi dinlemek ha!... Yıllardan beri basın gerçek yüzünüzü ortaya koyuyor. Zehirli otlar gibi yurdun dört bucağında uç verdiğinizizi dosta düşmana duyuruyor. Ne kadar tırpalansanız, bitmiyorsunuz! Ne hikmettir bilinmez?" (Mehmed Niyazi, 2021: 73) ifadeleri ile imam hatiplilere olan gerçek düşüncelerini ortaya koymuştur. Yazar anlatıcı, Zaptiye Ahmet ve Celal Bey arasında geçen bu tartışmayla toplumda, resmi kurumlarda imam hatiplere, İslam Enstitüsüne olan ön yargıyı yansıtır. Sorguyu bizzat kendi dikte ettirmek isteyen Celal Bey, "çoğunlukla İslam Enstitüsü öğrencilerinin katıldığı izinsiz yürüyüşün sanıklarının ifade[sini]" (Mehmed Niyazi, 2021: 74) alırken Murat, itiraz eder ve sadece kendisinin İslam Enstitüsü öğrencisi olduğunu, emniyete

getirilen diğer kişilerin hiç birisinin gerçekte gösteriye katılmadığını belirtir. Yazar, romanda çok ayrıntılı olarak işlemese de sokaklarda yapılan eylemler ile 1960'lı yıllarda yaşanan öğrenci olaylarına değinir ve suçsuz kişilerin rastgele emniyete götürüldüğüne dikkat çeker.

Karakolda yaşanan bu hadiseden sonra yazar anlatıcı, imam hatiplerdeki eğitimin saygı ve ahlak temelli olduğunu, imam hatipli öğrencilerin voleybol maçında karşı takımın öğrencilerine gösterdikleri konukseverlik, ağırbaşlılık ile vermeye çalışır. Cam kenarında voleybol maçını izleyen Murat öğretmen, öğrencilerin mütevazı bir şekilde maçı izlediklerini görünce “*ağırbaşlılık ve ciddiyet demek ki mayamızda var. Bütün başarıların esas şartları bunlar değil mi? Eğitim ve öğretimle özelliklerimizi geliştirebilirsek, Rönesans'ımızın kapısını aralayabiliriz.*” (Mehmed Niyazi, 2021: 89) düşünceleriyle Türk geleneğinin saygı, sevgi, hoşgörü temeline dayandığını ve bu geleneğin eğitim-öğretim ile işlendiği takdirde gerçek manada Türk modernleşmesinin sağlanacağı kanısındadır.

Konya'da bir imam hatip okulunda çalışan Murat öğretmenin bir gün dersine müfettiş gelir. Murat, o gün dersini her zaman olduğu gibi çok güzel anlatır. Arka sıradan onu takdirle dinleyen müfettişin, sıranın gözündeki dergi dikkatini çeker. İmam hatip mezunları derneği tarafından yayınlanan, dinî ve millî muhtevalı olup siyasetin dışında bir çizgi takip eden bu dergiye Murat'ın tavsiyesi üzerine öğrenciler de abone olmuştur. Dersin sonuna doğru öğrencilere İslam'ın anlamını ve ahlakın çeşitlerine dair sorduğu soruların cevabını en ince ayrıntısına kadar alan müfettiş, bu kadar çalışkan ve kendisini eğitim-öğretime adanmış Murat öğretmeni bakanlığa şikâyet eder. Yaz tatili dönüşü müdür Rıfki Bey'den bakanlık emri ile açığa alındığını öğrenen Murat, Danıştay'a açtığı davanın sonuçlanmasını beklemeden ideallerini gerçekleştirmek için Anadolu'ya geçer. Damlapınar köyüne imam olarak giden Murat öğretmen, köy halkını içinde bulunduğu cehaletten kurtarmak için İslamiyet, tarih, millet olma şuru gibi konularda bilinçlendirir. Yazar, öğretmenlik mesleği elinden alınan Murat'ı imam olarak gönderdiği köyde inançsızlık, yoksulluk, cahillik gibi toplumu derinden etkileyen olumsuzluklarla mücadele ettirmiştir. On bir yaşında geldiği imam hatipte, başta kurum müdürü olmak üzere, Emin ve Pakize öğretmen, Mehmet ağabey gibi kişilerden öğrendikleri ile İslam Enstitüsünde aldığı eğitim ve terbiye sonucu idealist bir genç olarak yetişen roman kahramanı Murat, köylüye dinî duyguları üzerinden hitap ederek bu mücadelede başarılı olmuştur.

Aydının Anadolu'ya Dönüşü

Mehmet Niyazi, *Varolmak Kavgası* adlı romanında Anadolu'nun kırsal bölgelerinde kaderine terk edilmiş, yoksul bir yaşama mücadele eden halkı, içinde buldukları cehaletten

kurtaracak ve onları medeni bir yaşama kavuşturacak kişilerin eğitimciler olduğunu vurgular. Yazar, romanda eğitim hayatı boyunca vatanına milletine sevdalı, dinine, tarihine ve kültürüne sahip çıkan, topluma ve insanlara hizmet ederek halkı eğitmeyi kendilerine borç bilmiş Murat ve arkadaşlarının yaşadıkları olaylar karşısında gösterdikleri davranışlarla aydın kesime çeşitli mesajlar gönderir.

Birinci sınıfı başarı ile tamamlayan Murat, yaz tatili için köye giderken kasabada Molla İbrahim ile karşılaşır. Murat, yol boyunca seksen üç yaşında, köylünün sözüne itibar ettiği Molla İbrahim ile sohbet eder. Yazar, köy insanının devleti jandarma ve vergi memurundan ibaret bildiğini söyleyen Molla İbrahim'in "*cahillik zor şey. Kırk yılın başı şehre ineceğiz; efendinin birinden bir çift söz dinleyeceğiz. Bizim de kaderimiz bu imiş.*" (Mehmed Niyazi, 2021: 47) sözleri ile kaderine terkedilen Anadolu halkını hatırlatır. Molla İbrahim, "efendi" sözcüğü ile aydın kişiyi ima eder. Devletin aydın kesiminin köylere uğramadığına dikkat çeken yazar anlatıcı, köylünün şehre indiği vakit devletten haber aldığını ifade ederken köy ile şehir arasında bağlantı kuramayan aydın gerçeğini yansıtmıştır. Köylünün cehaletten kurtarılması için hamaset nutukları atan aydınları icraat başında görmek isteyen yazar, devletin de yaptırdığı okullara ve bölgeye gönderdiği öğretmenine sahip çıkmasını ister.

Öğretmenliği elinden alınan Murat'ı, Anadolu insanını aydınlığa kavuşturmak için Damlapınar köyüne imam olarak gönderen yazar anlatıcı, kahramanı farklı sorunlarla mücadele ettirir. Romanda köye giderken trende su satan Ayşecik'in hikâyesinden çok etkilenen ve açılmayan bir dünya hayali kuran Murat, Anadolu'ya sahip çıkamadıkları için aydınları suçlar. Anadolu insanını cehaletten kurtarmak için Türk aydını mücadele etmezse yoksul Ayşecikler gibi birçok kişinin "var olamayacağını" belirten Murat, bunun için devletin iktisadi anlamda da güçlü olması gerektiğine inanır. Yazar, halkın cahilliğini yirmi yıldır camisi kapalı olduğu için gezginci Kara Hoca gibi çok da yeterli olmayan imamlar, sefaletini de ev ekonomisine bir nebze katkı sağlamak için trende su satan Ayşecik üzerinden verir. Ayrıca romanda muhtar, söz konusu cehaletin ve sefaletin nedenini Damlapınar köyünün kısa bir süre Rus işgalinde kalmasına bağlar. Köye gittiğinde kiliseden çevrilme caminin tavan ve döşemelerinin çürüdüğünü gören Murat, yirmi yıldır caminin kapısını açmayan halkın, ölülerini defnetmek için iki saat uzakta oturan gezginci Kara Hoca'yı çağırdıklarını duyunca çok üzülür. Köyde kar yağınca çocukların okula gönderilmesi ve Alo'nun ahırının okul yerine kullanılması eğitim konusunda köy halkının ne kadar bilinçsiz olduğunu gösterir. Akşam olunca caminin yıkık duvarına çıkıp ezan okuyan Murat, "*nasıl olur? Anadolu'nun dağı taşı bin yıldan beri İslam nakışıyla işlenmektedir. Dinlerine böylesine kayıtsız topluluk bu nakışın içinde nasıl*

barınabilmiş? Yalnız bu köy mü böyle? Belki de benzerleri vardır? Anadolu'nun yalın hâlinde ne kadar habersiziz! Belki de ihtiyarın dediği doğrudur; Rus her şeyi unutturmuş.” (Mehmed Niyazi, 2021: 120) düşünceleri ile kırsal bölgede yaşayan insanların acı gerçeğini yansıtır.

Köyde beklemediği bir ortamla karşılaşan Murat Hoca, işe köydeki yıkık camiyi tamir ettirmekle başlar. Köyde cami inşaatında kullanılacak bir tane dikili ağaç bulamayan Murat, yanında çalışan inşaat ustasına köylünün neden çalışmadığını, daha iyi bir yaşam için niçin gayret etmediğini sorar. İnşaat ustası, karamsar bir bakış ile “*biz sadece birbirimizin gözünü oyarız, başka iş yapmayız.*” (Mehmed Niyazi, 2021: 122) cevabıyla kendilerinin yobaz ve tembel olduğunu itiraf eder. Murat, “*işte insanımız. Okumuş olarak bunlara ne verdik? Dini ölü yıkamadan, din adamını da Kara Hoca'dan tanyor...*” (Mehmed Niyazi, 2021: 122) düşünceleri içinde bu durumdan aydını sorumlu tutar. “*Saf görünürler, ama mallarının değerini olduğundan fazla bilirler. Nalıncı keseri gibi hep kendilerine yontarlar.*” (Mehmed Niyazi, 2021: 125) sözleri ile dinden imandan haberi olmayan köylünün işine geldiği gibi hareket ettiğini anlatan muhtar, Murat Hoca'yı bu noktada uyarır. Romanda köylünün cahilliğini yansıtan diğer bir olay ise köyde birbirinden kız alıp veren iki aşiret arasındaki kavgada, kocalarının yanında kadınların babalarına taş atmasıdır. Bu kavgada babalarına taş atan kadınları gördüğünde köylünün bir kez daha ne kadar cahil, ahlaksız olduğunu anlayan Murat Hoca, “*bunlarla nasıl endüstri toplumu olup, daha sonra da bilgi toplumu hâline...*” (Mehmed Niyazi, 2021: 133) gelineceği konusunda umutsuzluğa kapılır.

Bir süre sonra köyleri gezmeye çıkan Selimiye kaymakamı Aslan, Damlapınar köyüne de uğrar. Aslan, köye geldiğinde arkadaşı Murat'ın camiyi tamir ettirdiğini görünce köylünün yine caminin çatısını, tavanını, döşemesini çalacağı endişesine kapılır. Çünkü devlet bu köye iki defa okul yapmış ancak köylü “*öğretmen tatile gidince (...) çatıyı, tavanı, döşemeyi söküüp götür[müştür.]*” (Mehmed Niyazi, 2021: 139). Köylünün okul yapacağına, yapılanı yok ettiğini belirten Aslan, “*kravatlılarımız[ın] da büyükşehirlerin lokallerinde ahkâm kes[eceklerine]...*” (Mehmed Niyazi, 2021: 139-140) halkın içine girerek Anadolu'nun ücra köşelerinde hayat mücadelesi veren, cehalet içinde kalmış köylülerdeki “*atıl yatan dinamizmi de harekete geçirme[si] gerektiğini ...*” (Mehmed Niyazi, 2021: 140) ifade eder. Aslan, Murat'a bunun için köylüye dinî söylemler üzerinden hitap etmesi gerektiğini yoksa cehalet ve hurafe ile baş edemeyeceğini öğütler. Aydın ve halkı birbiriyle bütünleştirmenin yolunu Aslan'ın “*elimizdeki bütün imkânları seferber ederek milletimizin evlatlarını okutmalı, milletine bağlı, tarih şuuruna sahip insanlar yetiştirmeliyiz. İşte o zaman hem çağdaşlaşır, hem de kendimizi buluruz.*” (Mehmed Niyazi, 2021: 141-142) düşünceleri ile veren yazar anlatıcı, Mehmet Akif Ersoy'un

Çanakkale Şehitlerine şiirinde “Asım'ın nesli... diyordum ya... nesilmiş gerçek: / İşte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek.”² dizelerini hatırlatmaktadır. Sanatçının tasavvurundaki Asım'ın nesli; ilim, irfan, iman ve bilgi ile donanmış; ahlaklı, kişilikli, dinî ve millî değerlerine sahip çıkarak bu değerleri yüceltmek için bütün imkânları seferber kılan, Türk gençliğini sembolize eden gençliktir (Göçgün, 2012: 422). Yazar, romanda Aslan'ın sözleri ile Mehmet Akif'in Asım'ın nesline gönderme yaparak arzu ettiği gençliği işaret eder. Akşamki sohbetini kişinin mutluluğu ve topluma karşı görevlerin yerine getirilmesine dair yapan Murat Hoca, bilim ve teknikte geri kalınmasının nedenini, aydının tembelliğinde aramak gerektiğini zira dinin açık bir şekilde ilmi emrettiğini Yavuz Sultan Selim'in Tomanbay ile konuşmasından, Sofu Beyazıt devrinde dökülen yivsetli toplardan verdiği örneklerle açıklamıştır. Romanın sonunda haksız yere hapse giren Murat öğretmen, içinde bulunduğu şartlara ve kendisine atılan iftiralara rağmen Damlapınar köyü sakinlerini bilim ve teknolojiye kavuşturacak eğitim işini devam ettirmesi için Gafur Hoca'ya büyük sorumluluklar yükler. Yazar, yaşadıkları karşısında kaderine razı olan Murat öğretmenin topluma hizmet etmekten vazgeçmemesi ile aydının her ne şartta olursa olsun topluma karşı sorumluluğunu yerine getirmesi gerektiğini vurgular.

Sonuç

Mehmet Niyazi Özdemir'in bir kurmacadan ziyade öğretici bir metin gibi okunabilecek *Varolmak Kavgası* adlı eserinde toplumların çağdaş medeniyet seviyesine ulaşabilmesi için dinine, tarihine, vatanına ve milletine bağlı gençler yetiştirmenin önemi üzerinde durulur. Anadolu'nun kırsal kesiminde yaşayan Murat'ın gittiği okulda aldığı eğitim neticesinde vatanına, milletine hayırlı bir evlat olarak yetişmesi yazarın arzu ettiği gençlik tipidir. Kendi yaşamından da izler taşıyan romanda yazar, bireyin ailede başlayan eğitiminin okulda devam ettiğini ve içinde yer aldığı sosyal çevrenin yaşantısını şekillendirdiğini romanın ana kahramanı Murat öğretmen karakteri ile vermeye çalışır.

Yazar, eserde çizdiği roman karakterlerinin kişiliği, davranışları ve yaptıkları çalışmalar ile eğitimin önemini vurgular. Fadime Bacı, fakir ve dul bir kadın olmasına rağmen oğlu Murat'ı, İslam ahlakına göre vatanını seven bir evlat olarak yetiştirmiş ve eşinin vasiyetini

---

² Mehmet Âkif Ersoy'un *Safahat* adlı eserin 6. cildinin adı “Âsım”dır. Sanatçı, burada geleceğin güvencesi ve ümidi olan gençleri ele alır. Köse İmam'ın oğlu Âsım, Türk gençliğini temsil eden sembol bir isimdir ve bu sembol isim üzerinden gençlik değerlendirilmiştir. Âsım, karakter ve kişilik bakımından inançlı, heyecanlı, beden ve ruh sağlığı yerinde, millî değerlerine bağlı, görgülü, bilgili, içi umutla dolu, çalışkan, her bakımdan kendisine güvenilir, adaletli bir gençtir. M. Akif, manevi oğlu olarak kabul ettiği Âsım'ı çok beğenir, ona güveni tamdır. Bu yüzden Türk gençliğinin Çanakkale'de gösterdiği kahramanlıkları, “*Âsım'ın nesli diyordum, ya... nesilmiş gerçek, İşte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek.*” sözleri ile takdir etmiştir.

yerine getirerek Murat'ın okuması için geçim kaynağı olan bir çift öküzünü satmakta bir an tereddüt etmemiştir. Tepeköy halkının sözüne itibar ettiği seksen üç yaşındaki Molla İbrahim, köy odasında erkeklerle yaptığı sohbetlerde eğitimin önemini anlatmaya çalışmış, Fadime Bacı için söylenecek dedikodulara engel olmuştur. Molla İbrahim, bürokrasinin unuttuğu Anadolu gerçeğini, devleti jandarmadan ve vergi memurundan ibaret sayan, cehalet içinde yoksul bir yaşamla mücadele eden Tepeköy halkı ile göstermiş ve köyde eğitilmiş insanların artması için Murat'ın okumasını desteklemiştir. Romanda Murat'ın ilkokul öğretmeni Hamza öğretmen, imam hatip okulunun müdürü, Emin öğretmen ve kaldığı yurttaki Mehmet Ağabey, Murat'ın fikir dünyasını şekillendiren kişiler olmuştur. Murat'ın çevresinde yer alan ve onun idealist bir öğrenci, hoca olmasında etkili olan birinci kişi Emin öğretmendir. Emin öğretmen derslerde çocuklara hemen her konuda örnek olmaya çalışmış, kendi yaşadıklarından verdiği örneklerle çocuklara okulu sevdirmiş, onlara millî ve manevî değerlere sahip çıkmanın önemini aşılarmıştır. Emin öğretmenin, Murat'ı Mehmet Ağabey'e teslim etmesi ile yazar, öğrencilerin çevresinde kurduğu dostluklara ve arkadaş çevresinin önemine dikkat çekmiştir. Romanda okul müdürü vasıtası ile yazar, eğitim sisteminde mesleğinin sorumluluklarını bilen, bu sorumlulukları severek yerine getiren ve işini ciddiye alan idareci tipi çizmiştir.

Türkiye'yi çağdaş medeniyet seviyesine ulaştırmak için bireylerin dinî, millî değerlerinin yanında gelenek ve göreneklerine sahip çıkarak kendilerini ilim yolunda geliştirmeleri gerektiğini Murat'ın yaşadıkları ile anlatan yazar, aydınlara tıpkı Murat öğretmen, Aslan kaymakam gibi işe Anadolu'dan başlamaları gerektiği mesajını verir. Murat'ın yaşadığı olaylar üzerinden dini, devleti, vatani ve milleti sevmenin, bu kutsal değerlere sahip çıkmanın yolunu gösteren Mehmet Niyazi, çağdaşlaşmanın eğitim ile mümkün olacağını vurgular.

Yazar Katkıları: Metnin tamamı tek yazar tarafından oluşturulmuştur.

Çıkar Beyanı: Bu çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Aksoy, M. (2016). Mehmet Niyazi ile sohbet: milletlerin kaderlerini belirleyen tarih ve tarihçilerdir, *Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi*, 29-32.
- Bahçeci, H. (2010). Düşünce dünyasında Mehmed Niyazi Özdemir (hayatı-eserleri-düşünceleri-gazeteciliği) (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çelik Öztaş, A. (2003). Mehmet Niyazi Özdemir'in hayatı ve eserleri (Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Dinç, H. (2014). Sanat ve fikir insanı olarak Mehmet Niyazi Özdemir (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Göçgün, Ö. (2012). Mehmet Âkif'in şiirlerindeki “Âsım” gerçeği ve “Âsım”dan dinlediklerim, “21. yüzyıldan Akif'e bakış” konulu panele sunulan tebliğdir. *BELGİ*, Sayı 4 (Yaz 2012/II)

İbn Mace, Mukaddime, s.17.

Kısa, O. (2020). Mehmed Niyazi Özdemir'in eserlerinde kişiler ve millî kimlik inşası (Yüksek Lisans Tezi). Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Koluçolak, Â. (2007). Mehmed Niyazi'nin romanlarındaki halk bilimi unsurları üzerine bir inceleme (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Mehmet Niyazi, (2021). *Varolmak kavgası*, Ötüken Yayınları, İstanbul.

Yeşilçiçek, V. (2016). Mehmed Niyazi'nin romanlarında tarih algısı. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Özel Sayı: 2. 142-165.

Yüçetürk, S. N. (2022). Mehmet Niyazi Özdemir'in “İki Dünya Arasında” romanının kültürleşme süreci bağlamında incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.